

Subsidieoproep Goed Gebruik Geneesmiddelen STIP Ronde 5a Overkoepelend samenwerkingsverband

Onderwerpen: farmacotherapie, therapietrouw, samenwerkingsverband

Datum geplaatst: 1 mei 2023

Deadline: 20 juni 2023, 14.00 uur

Inhoud

Doel subsidieoproep	2
Wie kunnen er aanspraak maken op subsidie?	3
Staatssteun	3
DAEB vrijstellingsbesluit	3
Samenwerking en bijdrage van derden	3
Letter of Commitment	4
Samenwerkings- en sponsorovereenkomst	4
Welk bedrag kunt u aanvragen?	4
Beoordelingscriteria	4
Relevantiecriteria	4
Kwaliteitscriteria	4
Procedure en tijdpad	5
Beoordelingsprocedure	5
Prioritering van uitgewerkte aanvragen	5
Gelijke prioritering van uitgewerkte aanvragen	6
Tijdpad	6
Indienen uitgewerkte aanvraag	6
Randvoorwaarden	6
Indiening (via MijnZonMw)	6
Tips	6
Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag	6
(Verplichte) bijlagen	6
Inhoudelijke vragen	7
Technische vragen	7
Downloads en links	7
Bijlagen subsidieoproep	7
Bijlage 1 - Vereisten overkoepelend samenwerkingsverband	8
Bijlage 2 - Toelichting indiening subsidieaanvraag	10
Uitgewerkte aanvraag algemeen	10
A. In te vullen velden in MijnZonMw	10
B. Bijlagen	11
Bijlage 3 - Staatssteun - DAEB	12
Bijlage 4 - Flyer Patiëntenfederatie Nederland	13

Doel subsidieoproep

Het doel van het [programma Goed Gebruik Geneesmiddelen](#) (GGG) is het effectiever, veiliger en doelmatiger inzetten van bestaande geneesmiddelen. GGG richt zich op het verbeteren van farmacotherapeutische zorg. Projecten kunnen zowel betrekking hebben op het effectiever inzetten van een geneesmiddel als op het verbeteren van het gebruik van geneesmiddelen in de dagelijkse praktijk. Het uitgangspunt is dat optimaal gebruik van geneesmiddelen de kwaliteit van zorg voor patiënten verbetert en dat die verbetering resulteert in kostenefficiëntie in de zorg en/of maatschappij.

Binnen het GGG-programma is de subsidieronde Stimulering Toepassing In de Praktijk (STIP) specifiek bedoeld voor projecten gericht op een breed onderkend probleem uit de praktijk. Het is van belang dat dergelijke projecten een bijdrage leveren aan de implementatie van oplossingen van het ervaren knelpunt in de zorg. STIP Ronde 5 richt zich op goed medicijngebruik in de eerste lijn. Het is van belang dat geneesmiddelen op de juiste manier worden ingenomen voor een optimale werking. Onjuist gebruik van een geneesmiddel kan risico's met zich meebrengen, zoals bijwerkingen of onnodige ziekenhuisopnamen. Voorbeelden van het onjuist gebruiken van geneesmiddelen zijn:

- Voortijdig stoppen met een geneesmiddel;
- Te lang doorgaan met de medicatie;
- Minder vaak of juist vaker dan voorgeschreven de geneesmiddelen innemen;
- Op verkeerde tijdstippen innemen van de medicatie.

Het goed gebruiken van geneesmiddelen door patiënten is een complex onderwerp waarbij verschillende aspecten een rol spelen, zoals de organisatie van zorg rondom de patiënt, tijd van de zorgverleners en de financiering daarvan en de houding en gedragsverandering bij patiënten. Implementatie van interventies met als doel het goed gebruik van geneesmiddelen te stimuleren verloopt vaak moeizaam. De aanpak en implementatie moeten op maat worden gemaakt binnen de context waar de interventie wordt geïmplementeerd. Er ligt een grote maatschappelijke noodzaak om projecten op dit gebied te ondersteunen.

De inzet van deze ronde is om de toepassing van veelbelovende en/of succesvolle interventies gericht op goed medicijngebruik te stimuleren; dicht op de klinische praktijk, bij ambulante thuiswonende patiënten. Of er sprake is van een veelbelovende en/of succesvolle interventie zal aan de hand van vooraf opgestelde criteria getoetst worden door het in te stellen samenwerkingsverband. Het gaat hierbij om veelbelovende en/of succesvolle interventies waarbij gezondheidscentra, apothekers, huisartsen en/of ziekenhuizen betrokken zijn. Duidelijke communicatie op maat en *shared decision making* dragen bij aan goed medicijngebruik. Het is daarom belangrijk dat artsen en apothekers hun communicatie, informatiemateriaal en begeleiding zo aanpassen dat die beter aansluit bij de persoonlijke situatie van de patiënt, zodat medicatie volgens afspraak wordt ingenomen. Uitgangspunt moet zijn het bereiken van begrip, bereidheid en betrokkenheid van de patiënt over een in te stellen farmacotherapie.

Bij implementatie van interventies met als doel het verbeteren van goed medicijngebruik kan gedacht worden aan projecten gericht op het verbeteren van:

- De medicatieoverdracht van de tweede- naar de eerstelijnszorg;
- Medicatiegebruik bij zwangere vrouwen, kinderen of ouderen;
- Medicatiegebruik bij mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden;
- De dagelijkse praktijk bij het minderen of stoppen van medicatie bij bijvoorbeeld ouderen met polyfarmacie;
- De zelfredzaamheid van de patiënt;
- Therapietrouw.

STIP Ronde 5 bestaat uit meerdere delen:

- **Deel a: gericht op één overkoepelend samenwerkingsverband**
In dit deel wordt financiering beschikbaar gesteld voor een samenwerkingsverband dat actuele kennis, kunde en middelen rond het bevorderen van goed medicijngebruik in de eerste lijn bundelt. Deze stap is nodig om in deel b implementatieprojecten de juiste begeleiding en ondersteuning te kunnen geven om de implementatie te realiseren, en daarmee een langdurige gedragsverandering in gang te zetten. Het samenwerkingsverband begeleidt de implementatieprojecten, ontwikkelt instrumentarium, evalueert de projecten en ondersteunt in het verder verspreiden van de opgedane kennis.
- **Deel b en c: gericht op implementatieprojecten**
Deel b van de subsidieronde wordt in gang gezet zodra het samenwerkingsverband is ingesteld. In deze twee subsidieronden (delen b en c) worden in totaal acht implementatieprojecten (proeftuinen) gefinancierd gericht op goed medicijngebruik in de eerste lijn. Het gaat hierbij om de implementatie van veelbelovende en/of succesvolle interventies gericht op goed medicijngebruik bij ambulante thuiswonende patiënten. Voor de aan te vragen projecten geldt dat de te implementeren interventie (nog) niet wordt toegepast binnen de setting van een proeftuin. De verwachting is dat eind 2023/ begin 2024 deel b van de STIP ronde zal starten.

Deze oproep betreft deel a en heeft tot doel één samenwerkingsverband op te leveren dat voldoet aan de vereisten zoals beschreven in [bijlage 1](#).

Wie kunnen er aanspraak maken op subsidie?

Een breed gedragen samenwerkingsverband met daarin alle relevante partijen met expertise op het gebied van farmacie, geneeskunde, gedragswetenschappen, zorgonderzoek in de eerste lijn, verpleegkunde en communicatiewetenschappen. Denk hierbij aan onder andere onderzoekers, implementatiedeskundigen, gedragsdeskundigen, (vertegenwoordigers van) patiëntenorganisaties, eerstelijnsorganisaties, verzekeraars en farmaceutische bedrijven. In het samenwerkingsverband moet zowel wetenschappelijke als praktijkkennis over goed medicijngebruik worden samengebracht.

Staatssteun

ZonMw verstrekt geen subsidie als dit leidt of kan leiden tot het verlenen van onrechtmatige staatssteun¹. Voor deze subsidieronde geldt daarom de volgende staatssteunmaatregel:

DAEB vrijstellingsbesluit

De binnen een project uit te voeren activiteiten worden voor deze subsidieoproep door ZonMw aangemerkt als een Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB). Diensten van algemeen economisch belang zijn economische activiteiten die een publiek belang dienen. Hiervoor is overheidssteun geoorloofd. Dit betekent ook dat er specifieke financieringsvoorwaarden en regels zijn voor de begroting. In [bijlage 3](#) 'Staatssteun (DAEB)' vindt u meer informatie over het DAEB Vrijstellingsbesluit, evenals de vereisten van het DAEB Vrijstellingsbesluit waaraan moet worden voldaan.

Meer informatie over staatssteun vindt u op de ZonMw-webpagina [Vrijstelling staatssteun](#).

Samenwerking en bijdrage van derden

ZonMw stimuleert samenwerking tussen en deelname van partijen. Daarbij geldt dat geen subsidie wordt verstrekt als afspraken (kunnen) leiden tot het verlenen van onrechtmatige staatssteun of als daardoor niet aan de [Algemene subsidiebepalingen van ZonMw](#) of voorwaarden van de subsidieoproep kan worden voldaan.

Uit de subsidieaanvraag en begroting moet duidelijk naar voren komen:

- Met welke partijen samengewerkt wordt. Beschrijf per partij op welke manier deze actief bijdraagt aan het project. Dit zijn in elk geval partijen die op de begroting voorkomen als een partij die aanspraak wenst te maken op een deel van de subsidie. Ook partijen die voor eigen rekening en risico actief bijdragen maken onderdeel uit van de samenwerking.
- Met welke partij(en) een sponsorovereenkomst zal worden aangegaan en wat de in-natura (*in kind*) of geldelijke bijdrage is.

¹ Artikel 107 VWEU

- Welke partijen worden ingehuurd of indien dit nog niet bekend is, voor welke activiteiten wordt voorzien dat dit door derden zal worden uitgevoerd en de daarvoor te maken kosten (inclusief btw). Zie voor meer informatie en de voorwaarden voor inhuur/opdracht de [ZonMw-webpagina Subsidies en Samenwerking, bijdragen van derden](#).

Letter of Commitment

Omdat ZonMw zeker wil weten dat samenwerkende partijen/sponsors van een project zich juridisch hebben verplicht tot een eventuele toegezegde bijdrage, is een *Letter of Commitment* per samenwerkende partij/sponsor bij het indienen van de uitgewerkte subsidieaanvraag in deze gevallen verplicht. Gebruik hiervoor het voorbeeld op de ZonMw-webpagina '[Subsidies en Samenwerking, bijdragen van derden](#)' (onder paragraaf 'Soorten overeenkomsten van samenwerking en/of bijdragen', Letter of Commitment).

Samenwerkings- en sponsorovereenkomst

Op de ZonMw-webpagina '[Subsidies en Samenwerking/bijdragen van derden](#)' vindt u meer informatie over de verschillende vormen van samenwerken en bijdragen (sponsoring/opdracht) met voorbeeldovereenkomsten als hulpmiddel. De op deze webpagina en in de uitleg genoemde voorwaarden maken integraal onderdeel uit van deze subsidieoproep. Indien ZonMw een concept samenwerkings- en/of sponsorovereenkomst(en) opvraagt, bijvoorbeeld in een eventuele honoreringsbrief na de beoordelingsprocedure, verleent zij de subsidie op voorwaarde dat de overeenkomst(en) door haar geaccepteerd wordt/worden.

Welk bedrag kunt u aanvragen?

Deze ronde moet één samenwerkingsverband opleveren voor een looptijd van 8 jaar. Het totale beschikbare subsidiebudget voor subsidieronde 5a bedraagt maximaal €1.000.000,-. Het is vooral van belang dat het aangevraagde budget realistisch en goed onderbouwd is. Uit de begroting moet duidelijk blijken voor welke activiteiten subsidie wordt aangevraagd en door welke partij de activiteiten worden verricht: wie doet wat voor hoeveel geld? Dit is een criterium dat zal worden meegenomen in de beoordeling. Cofinanciering is geen vereiste maar strekt wel tot de aanbeveling om implementatie van de resultaten verder te bevorderen.

Beoordelingscriteria

Voor deze subsidieoproep zijn de algemene beoordelingscriteria van ZonMw van toepassing, zoals vermeld in de [Procedurebrochure](#). De programmacommissie beoordeelt de relevantie, kwaliteit en begrotingen van alle aanvragen. Hieronder staan de relevantie- en kwaliteitscriteria die van toepassing zijn.

Zie voor de algemene beoordelingscriteria [de ZonMw-website](#).

Relevantiecriteria

De specifieke relevantiecriteria voor deze ronde zijn:

- Betrokkenheid van alle relevante partijen (denk aan onder andere huisartsen, apothekers, onderzoekers, implementatiedeskundigen en gedragsdeskundigen);
- Aanwezigheid van wetenschappelijke en praktijkkennis van goed medicijngebruik binnen het samenwerkingsverband;
- Aanwezigheid van expertise op het gebied van implementatie en gedragsverandering;
- Aanwezigheid van ervaring van het samenwerkingsverband in het begeleiden van implementatieprojecten.

Kwaliteitscriteria

Met de kwaliteitscriteria stelt ZonMw eisen aan de kwaliteit van de verschillende aspecten van de aanvraag:

1. Doelstelling en vraagstelling

Er vindt een toetsing plaats op helderheid, reikwijdte en originaliteit.

2. Plan van aanpak

Een beschrijving van de gekozen methoden en analyses. Is het plan van aanpak helder en adequaat voor de vraagstelling?

3. Projectgroep

Beschrijf hoe de samenstelling van de projectgroep bijdraagt aan de kwaliteit van uw project. Wat is de ervaring van de projectgroep, wat is de ervaring bij het begeleiden van implementatieprojecten en wat is de impact van deze inspanningen geweest? Zijn alle benodigde disciplines en expertises vertegenwoordigd in de projectgroep?

4. Haalbaarheid

Het moet aannemelijk zijn dat het doel van de aanvraag binnen de gestelde tijd wordt bereikt met de beschikbare expertise, menskracht, faciliteiten en middelen.

Meer informatie over deze criteria vindt u in de [Procedurebrochure](#).

Procedure en tijdpad

Beoordelingsprocedure

Voor de procedures voor de beoordeling van subsidieaanvragen verwijzen we u naar de infographic '[In 10 stappen subsidie aanvragen](#)' en naar de [Procedurebrochure aanvragers](#).

In deze subsidieoproep is er sprake van een deels afwijkende procedure. De afwijkingen worden in deze oproeptekst bekendgemaakt. Het waarborgen van zorgvuldigheid, de [Code omgaan met persoonlijke belangen](#) en de vigerende wet en regelgeving blijven centraal staan. Bij indiening gaat de aanvrager akkoord met de in de oproep beschreven aangepaste procedures. Hieronder lichten we de inhoudelijke en procedurele criteria van het GGG-programma toe.

1. Deze ronde is opengesteld voor uitgewerkte aanvragen voor een samenwerkingsverband dat actuele kennis, kunde en middelen rond het bevorderen van goed medicijngebruik in de eerste lijn bundelt.
2. Ter vervanging van het referentenproces doen de STIP-beoordelingscommissieleden een eerste beoordeling van alle uitgewerkte aanvragen. Vragen naar aanleiding van deze beoordeling worden binnen een korte doorlooptijd voor schriftelijke of mondelinge wederhoor aan de indieners voorgelegd.
3. De commissie geeft een eindoordeel. Het kwaliteitsoordeel stelt de commissie vast op basis van de subsidieaanvraag en het wederhoor. De commissie stelt ook het eindoordeel over relevantie vast.
4. De commissie adviseert het bestuur van ZonMw over de te honoreren aanvragen.
5. Het ZonMw bestuur besluit over de toekenning.

Let op: Een interview is onderdeel van het beoordelingstraject van de subsidieaanvraag. Van het interview wordt een geluidsopname gemaakt. Na afloop van de beoordelingsprocedure wordt de geluidsopname vernietigd.

Prioritering van uitgewerkte aanvragen

De uiteindelijke prioritering van de aanvragen (ten aanzien van kwaliteit en relevantie) gebeurt met behulp van onderstaande matrix. In de matrix weegt relevantie zwaarder dan kwaliteit. Wel dient een aanvraag minimaal van goede kwaliteit te zijn om in aanmerking te kunnen komen voor honorering.

<i>Relevantie</i> <i>Kwaliteit</i>	Zeer relevant	Relevant	Laag relevant
Zeer goed	1	3	afwijzen
Goed	2	4	afwijzen
Voldoende	afwijzen	afwijzen	afwijzen
Matig	afwijzen	afwijzen	afwijzen
Onvoldoende	afwijzen	afwijzen	afwijzen

Gelijke prioritering van uitgewerkte aanvragen

Wanneer er meerdere uitgewerkte aanvragen met een gelijke kwaliteits- en relevantiescore zijn, geeft de commissie in deze ronde prioriteit aan:

- Het samenwerkingsverband met de meeste aantoonbare ervaring in het begeleiden van implementatieprojecten.

Tijdpad

Deadline indienen subsidieaanvraag	20 juni 2023, 14.00 uur
Ontvangst commentaar commissie (wederhoor)	21 augustus 2023
Deadline indienen wederhoor	4 september 2023
Interview	Begin - medio oktober 2023
Besluit	Eind oktober 2023 - begin november 2023

Indienen uitgewerkte aanvraag

Randvoorwaarden

- De uitgewerkte aanvragen dienen te voldoen aan de [Algemene subsidiebepalingen](#) van ZonMw.
- Voor deze subsidieoproep geldt dat geen subsidie wordt verstrekt als afspraken tussen de consortiumpartners leiden of kunnen leiden tot het verlenen van onrechtmatige staatssteun. ZonMw behoudt zich het recht voor de finale conceptversie (goedgekeurd door partijen maar nog niet ondertekend) van de consortiumovereenkomst op te vragen en te beoordelen op conformiteit met het EU-steunkader en de Algemene subsidiebepalingen van ZonMw. Als de (eventuele) co-financier niet is opgenomen in de consortiumovereenkomst dient u voor de startdatum ook de ondertekende overeenkomst in waarin de financiële verplichting van deze co-financier is vastgelegd (de 'sponsorovereenkomst'). Indien ZonMw de consortiumovereenkomst of sponsorovereenkomst niet accepteert, kan geen subsidie worden verleend.
- Uit de projectbeschrijving blijkt duidelijk dat de inzet van publieke middelen gerechtvaardigd is en waarom het project niet geheel of gedeeltelijk door andere partijen, bijvoorbeeld in het kader van de geldende verplichtingen, wordt opgepakt of gefinancierd.

Indiening (via MijnZonMw)

Subsidieaanvragen kunnen uitsluitend door de hoofdaanvrager ingediend worden via het online indiensysteem van ZonMw ([MijnZonMw](#)). Sluitingsdatum voor het indienen van een uitgewerkte aanvraag is **dinsdag 20 juni 2023, 14.00 uur**.

Tips

- ZonMw is overgestapt naar een ander online indiensysteem. Als u nog niet eerder met MijnZonMw heeft gewerkt, dient u zich eerst te registreren als 'Nieuwe gebruiker'.
- Zie voor meer informatie de [Handleiding MijnZonMw](#).
- Wij raden u aan om, voordat u uw aanvraag digitaal indient, een Word-versie van uw aanvraag te printen (via MijnZonMw) en na te lopen op onregelmatigheden. Vooral als u uw aanvraag eerst in Word heeft opgesteld en vervolgens naar MijnZonMw heeft gekopieerd, kan het voorkomen dat sommige leestekens (zoals aanhalingstekens) niet goed worden omgezet. U kunt dit in MijnZonMw zelf corrigeren.

Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag

De '[Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag](#)' moet ondertekend worden door de bestuurlijk verantwoordelijke en de hoofdaanvrager. De ondertekende verklaring kan toegevoegd worden aan de aanvraag in MijnZonMw of per mail gestuurd worden naar ZonMw, t.a.v. GGG-programmasecretariaat, geneesmiddelen@zonmw.nl. De verklaring dient **uiterlijk één week na indiening** van de uitgewerkte aanvraag verstuurd te worden.

(Verplichte) bijlagen

Bij het indienen van uw aanvraag in [MijnZonMw](#) is het noodzakelijk de verplichte velden in te vullen. Daarnaast dient u de verschillende bijlagen (PDF) te uploaden. Wanneer een bijlage niet verplicht is, wordt deze bijlage niet meegenomen bij de beoordeling van uw aanvraag.

Uitzondering is maximaal één optionele bijlage waar figuren en/of tabellen aangeleverd worden ter onderbouwing van uw aanvraag (max. 2 A4) en/of letters of support. Deze bijlagen zijn dan ook een onderdeel van de beoordeling.

Inhoudelijke vragen

Informatie over de achtergrond, doelstellingen en organisatie van het GGG-programma staat beschreven in de [GGG-programmatekst](#) op de ZonMw website.

Voor inhoudelijke vragen kunt u contact opnemen met Inge Daemen (programmamanager), te bereiken via het programmasecretariaat: 070 349 54 64 of via geneesmiddelen@zonmw.nl.

Technische vragen

Neem voor technische vragen over het gebruik van het online indiensysteem van ZonMw contact op met de ZonMw-servicedesk: maandag t/m vrijdag van 8:00 tot 17:00 uur, 070 349 51 76, email: servicedesk@zonmw.nl. Vermeld in uw e-mail uw telefoonnummer, zodat wij indien nodig contact met u kunnen opnemen.

Downloads en links

- [Begrotingsformat DAEB](#)
- [Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag](#)
- [Wat dien ik in?-informatiepagina](#)
- [Programmapagina Goed Gebruik Geneesmiddelen](#)
- [Algemene subsidiebepalingen ZonMw](#)
- Infographic [‘in 10 stappen subsidie aanvragen’](#)
- [Procedurebrochure voor aanvragers](#)
- [Beoordeling subsidieaanvragen](#)
- [Voorwaarden en verplichtingen](#)
- [Subsidies en Samenwerking/bijdragen van derden](#)
- [Vrijstellingverordeningen staatssteun](#)
- [Implementatie en impact](#)
- [Handleiding Mijn ZonMw](#)

Bijlagen subsidieoproep

[Bijlage 1](#) - Vereisten overkoepelend samenwerkingsverband

[Bijlage 2](#) - Toelichting indiening subsidieaanvraag

[Bijlage 3](#) - Staatssteun – DAEB

[Bijlage 4](#) - Flyer Patiëntenfederatie Nederland

De hierboven opgenomen downloads, links en bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van de voorwaarden van deze oproep.

Bijlage 1 - Vereisten overkoepelend samenwerkingsverband

STIP Ronde 5 bestaat uit drie delen, deel a is gericht op één overkoepelend samenwerkingsverband, deel b en c op de implementatieprojecten. Deze subsidieoproep betreft deel a en zal één samenwerkingsverband opleveren. Naar verwachting zal eind 2023/begin 2024 deel b van de subsidieronde worden gestart. Na afronding van deel b zal deel c starten.

Samenwerkingsverband

Doel van deze oproep is dat een breed gedragen samenwerkingsverband wordt gevormd met daarin alle relevante partijen, zoals patiënten, huisartsen, apothekers, onderzoekers, gedragsdeskundigen en implementatiedeskundigen. Daarbij is een intensieve samenwerking met (vertegenwoordigers van) patiëntenorganisaties, eerstelijnsorganisaties, verzekeraars en farmaceutische bedrijven een vereiste. De aanvraag dient een uitgewerkt plan van aanpak te bevatten voor ondersteuning en begeleiding van lokale implementatieprojecten. Het samenwerkingsverband richt zich op de volgende activiteiten:

- **Het opstellen van een beoordelingsformulier**
Het samenwerkingsverband stelt in overleg met ZonMw een beoordelingsformulier op met heldere criteria voor de beoordeling van de veelbelovende en/of succesvolle initiatieven. Het beoordelingsformulier heeft verschillende functies. Zo zorgt het beoordelingsformulier voor transparantie zodat aanvragers weten waarop wordt getoetst en daarnaast zorgt het beoordelingsformulier ervoor dat elke aanvraag op dezelfde manier, met dezelfde criteria wordt beoordeeld.
- **Ondersteuning potentiële aanvragers**
Op basis van het pakket van eisen gaan potentiële aanvragers in eerste instantie een subsidieaanvraag voor deel b van STIP Ronde 5 uitwerken. Potentiële aanvragers dienen voor het schrijven van hun aanvraag de veelbelovende en/ of succesvolle interventie voor te leggen aan het samenwerkingsverband. Het samenwerkingsverband beoordeelt aan de hand van vooraf vastgestelde criteria of de interventie veelbelovend is en al dan niet in aanmerking komt voor implementatie. Daarnaast hebben de aanvragers bij het schrijven van de subsidieaanvraag ondersteuning en begeleiding nodig. Het samenwerkingsverband maakt inzichtelijk hoe die ondersteuning en begeleiding eruit zal zien en geleverd zal worden. Hieronder valt ook de inhoudelijke ondersteuning bij een eventuele matchmakingbijeenkomst die ZonMw mogelijk zal organiseren.
- **Pakket van eisen**
Voor de selectie van de implementatieprojecten stelt het samenwerkingsverband een pakket van eisen op. Dit pakket van eisen is de basis voor de selectiecriteria in de subsidieronde 5b en 5c. De STIP commissie bepaalt uiteindelijk de voorwaarden en selectiecriteria voor de subsidieronde 5b en 5c, en welke implementatieprojecten geselecteerd worden.
- **Ondersteuning en begeleiding van te selecteren projecten**
Het plan van aanpak beschrijft hoe de begeleiding en ondersteuning van de projecten wordt vormgegeven gedurende de looptijd van de projecten. Essentieel onderdeel hiervan is de ondersteuning bij implementatie en het creëren van gedragsverandering bij zowel zorgverleners als bij patiënten. Belangrijke aspecten zijn onder andere het in kaart brengen en betrekken van de relevante stakeholders, het in kaart brengen van bevorderende en belemmerende factoren en begeleiding bij de keuze van de implementatiestrategie. De *intervention mapping* methode kan als voorbeeld hiervoor dienen (zie www.interventionmapping.com).

Meetinstrumenten zijn essentieel om inzichtelijk te maken welke *best practices* effectief kunnen worden ingezet bij de implementatie van een interventie in een bepaalde setting en welke niet effectief zijn. Het samenwerkingsverband moet duidelijk maken hoe de projecten geholpen kunnen worden bij het meten van effecten en effectevaluatie. Een minimale dataset en uniformiteit moeten daarbij leidend zijn. Omdat STIP Ronde 5 inzet op de implementatie van veelbelovende en/of succesvolle interventies die niet altijd bewezen effectief zijn, is het belangrijk dat effecten worden gemeten van zowel het implementatieproces als de effecten van de te implementeren interventie.

Opleveren van eindrapportage met kennissynthese

De uitgewerkte subsidieaanvraag moet inzicht geven hoe in kaart wordt gebracht wat zowel deel a als b van de STIP Ronde 5 hebben opgeleverd en welke overstijgende conclusies hieruit te trekken zijn: wat gaat het opleveren en hoe ziet het vervolg er uit? Deze bevindingen moeten opgenomen worden in een leidraad waarin de belangrijkste overwegingen en ontwikkelingen staan rondom goed medicijngebruik in de eerste lijn. Dit geeft andere partijen inzicht in welke initiatieven al spelen en waar aan gedacht en rekening mee moet worden gehouden.

Specifieke aandachtspunten:

- De inzet is om uiteindelijk acht kleinschalige implementatieprojecten te ondersteunen met een maximaal budget van €200.000,- en een looptijd van twee jaar per project.
- Patiëntenparticipatie is een essentiële voorwaarde om de beoogde projecten succesvol te laten zijn. De subsidieaanvraag moet beschrijven hoe dit in het samenwerkingsverband wordt vormgegeven.
- De uitdaging is om het gedrag niet eenmalig maar duurzaam te veranderen. Het samenwerkingsverband moet inzichtelijk maken welke kennis en kunde voor de kleinschalige projecten relevant is om het gedrag van de zorgverlener en de patiënt te beïnvloeden en welke ondersteuning daarbij nodig is. De aanpak hiervoor zal per zorgverlener/patiënt(profiel) verschillen.
- De basis voor dit project is een samenwerkingsverband. In het plan van aanpak moet naar voren komen hoe deze samenwerking is georganiseerd: welke rollen en verantwoordelijkheden hebben de verschillende partijen, wat zijn de onderlinge afspraken? Duidelijk moet zijn dat hiervoor commitment is en dat de samenwerking niet alleen is gebaseerd op overlegstructuren. Waar mogelijk wordt samengewerkt met andere (inter)nationale initiatieven.

Bijlage 2 - Toelichting indiening subsidieaanvraag

Uitgewerkte aanvraag algemeen

- A. De uitgewerkte aanvraag bestaat uit de in te vullen velden in MijnZonMw;
- B. Meerdere (verplichte) bijlagen die u meestuurt in MijnZonMw.

De uitgewerkte aanvraag is in het **Nederlands** geschreven. Voor een uitgewerkte aanvraag is het insturen van een hard copy met ondertekening **niet** nodig; de digitale indiening via MijnZonMw volstaat.

A. In te vullen velden in MijnZonMw

Sectie 1. Algemene gegevens

Verplichte projectgroepleden

De volgende drie projectgroepleden zijn verplicht:

- De hoofdaanvrager is de persoon aan wie de subsidie bij honorering wordt toegekend.
- De projectleider en penvoerder is de persoon die inhoudelijk verantwoordelijk is en de dagelijkse leiding heeft over het project. Bij honorering van de aanvraag is de projectleider en penvoerder de contactpersoon waarmee ZonMw over de inhoudelijke voortgang van het project correspondeert.
- De bestuurlijk verantwoordelijke is de rechtspersoon of natuurlijk persoon die op grond van de statuten bevoegd of gemachtigd is de organisatie te vertegenwoordigen.

NB. De hoofdaanvrager en projectleider/penvoerder kunnen dezelfde persoon zijn.

Let op:

- Voor ZonMw is de **indiener** van de aanvraag in het systeem per definitie de hoofdaanvrager. U kunt niet een aanvraag indienen namens uw collega, waarin uw collega de hoofdaanvrager is. Indien iemand anders dan uzelf de hoofdaanvrager is op deze aanvraag, moet deze persoon zelf een account aanmaken op MijnZonMw. Vanuit dat account moet de aanvraag dan worden ingediend.
- De hoofdaanvrager en projectleider/penvoerder kunnen dezelfde persoon zijn.
- De hoofdaanvrager en de bestuurlijk verantwoordelijke moeten in hetzelfde centrum werkzaam zijn. Indien dit niet het geval is, dient een samenwerkingsovereenkomst over de uitvoering van de desbetreffende subsidieaanvraag te worden afgesloten (Algemene subsidiebepalingen, artikel 8.7).

Sectie 2. Mede-aanvragers/overige projectgroepleden

- Houd bij de samenstelling van uw projectgroep rekening met de juiste expertise die benodigd is voor een veelbelovende en/of succesvolle uitvoering van uw project; denk hierbij ook aan de patiëntenparticipatie.
- Geef voor elk projectgroepslid aan welke rol en expertise de persoon heeft in het project, zodat helder wordt welke expertise in de projectgroep aanwezig is.
- **Let op:** Wanneer u een projectgroepslid invult en u NIET op [+opslaan] klikt, dan worden de gegevens van dit projectgroepslid NIET opgeslagen. Klik op [*Opslaan*] na het invoeren van elk projectgroepslid voordat u op [*Opslaan & verder gaan*] klikt. Dit is noodzakelijk om uw invoer niet verloren te laten gaan.

Sectie 3. Samenvatting

3.1: In dit veld vult u de Nederlandstalige publiekssamenvatting in en adresseert u in ieder geval de volgende vragen:

- Wat gaat u doen?
- Hoe gaat u het doen?
- Wat is het doel?
- Welke eindproduct(en) uw project oplevert (bijvoorbeeld een draaiboek/template/format) en vrij beschikbaar is voor gebruik door andere partijen, zodat ook in situaties met een vergelijkbare context veelbelovende en/of succesvolle implementatie gerealiseerd kan worden.

Sectie 5. Financiële gegevens

- In sectie 5.1 geeft u alleen de **totaalbedragen** aan. Voor de gedetailleerde begroting gebruikt u het [begrotingsformat](#) (Excelbestand) in sectie 5.2 van MijnZonMw. De informatie in het Excelbegrotingsformat is leidend. In sectie 5.2 dient u het begrotingsformat te uploaden. Dit formulier vindt u tevens op de ZonMw-webpagina '[Wat dien ik in?](#)' onder de paragraaf 'Downloads begrotingen'.
- Zorg dat de totaalbedragen in sectie 5.1 overeenkomen met de bedragen in het Excelbestand. **Let op:** vergeet niet bij de totaalbedragen het vinkje aan te kruisen bij de vraag *Het is belangrijk dat u de begroting in MijnZonMw indient. Als u dit heeft gedaan staat hieronder de aangevraagde bijdrage ZonMw. Staat hieronder de aangevraagde bijdrage bij ZonMw? Indien dit het geval is kunt u 'ja' aanvinken.*
- Formuleer de omschrijvingen in uw begroting in het Nederlands. Gebruik de juiste salaristabel: NFU, VSNU of eigen tarief (zie '[Wat dien ik in?](#)' onder de paragraaf 'Akkoord bekostiging wetenschappelijk onderzoek en salaristabellen').
- Vermeld eventuele cofinanciering inclusief bedrag en de status van toezegging van de cofinanciering.
- Vermeld het bedrag van een eventuele eigen bijdrage.
- Geef een schriftelijke toelichting op de kosten.

B. Bijlagen

Voeg de (verplichte) bijlagen toe (Sectie 6. Bijlagen). Het is mogelijk om een '[Verklaring akkoord indienen subsidieaanvraag](#)' in deze sectie toe te voegen.

Bijlage 3 - Staatssteun - DAEB

Wanneer binnen deze subsidieronde subsidie wordt aangevraagd, verstrekt ZonMw de subsidie onder het DAEB Vrijstellingsbesluit², mits aan de voorwaarden voldaan wordt.

ZonMw heeft de beschreven activiteiten onder het kopje 'doel subsidieoproep' aangemerkt als economische activiteiten van algemeen belang. Voorafgaand aan de subsidieverlening zal ZonMw de subsidieontvanger(s) (hierna: consortium) van de hierboven beschreven activiteiten via een besluit belasten met het beheer van een Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB).

De DAEB zal bestaan uit het uitvoeren van de in het projectvoorstel beschreven activiteiten. Het subsidiebedrag mag alleen ingezet worden voor de activiteiten die onder de DAEB vallen.

De consortiumpartijen die binnen deze subsidieronde subsidie ontvangen zijn op grond van artikel 5 lid 2 van het DAEB Vrijstellingsbesluit verplicht om in hun boekhouding de kosten en de baten die samenhangen met de DAEB activiteiten gescheiden op te nemen van kosten en baten van activiteiten die niet onder de DAEB vallen.

De financiering van het project zal de maximale duur van het project niet overschrijden. De maximale duur van een project zal in lijn met het DAEB Vrijstellingsbesluit in ieder geval niet meer dan 10 jaar bedragen.

Het aangevraagde subsidiebedrag mag niet meer bedragen dan de nettokosten van de voorziene projectactiviteiten. De parameters voor de berekening van de compensatie voor elk project zijn opgenomen in de [begrotingsstukken](#) van ZonMw. De berekeningswijzen opgenomen in de begrotingsstukken zijn in overeenstemming met artikel 4 van het [DAEB Vrijstellingsbesluit](#).

Gebleken overcompensatie vordert ZonMw op grond van artikel 6 lid 2 van het DAEB Vrijstellingsbesluit terug. Is de looptijd van het project langer dan 3 jaar dan voert ZonMw een tussentijdse controle uit of er sprake is van overcompensatie.

Indien bij de aanvraag nog onduidelijk is welke partijen aan het consortium deelnemen, is het mogelijk om deze partijen op een later moment aan het consortium toe te voegen. U dient het toevoegen van een nieuwe partij aan het consortium schriftelijk te melden bij ZonMw. De nieuwe partij zal pas onderdeel vormen van het consortium indien ZonMw goedkeuring heeft verleend. Voor alle partijen geldt dat ze afzonderlijk aan alle voorwaarden van het DAEB Vrijstellingsbesluit dienen te voldoen.

Indien blijkt dat de projectactiviteiten niet, of niet geheel zijn verricht, dan wel niet, of niet geheel aan de subsidie verbonden verplichtingen is voldaan, kan ZonMw de subsidie op een lager bedrag vaststellen en uitbetaalde voorschotten(deels) terugvorderen.

² Besluit van de Commissie van 20 december 2011 betreffende de toepassing van artikel 106, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op staatssteun in de vorm van compensatie voor de openbare dienst, verleend aan bepaalde met het beheer van diensten van algemeen economisch belang belaste ondernemingen, 2012/21/EU, PB EU 2012 L7/3.

Bijlage 4 - Flyer Patiëntenfederatie Nederland

Patiëntenparticipatie in onderzoek

Patiëntenfederatie Nederland werkt samen met ZonMw aan het bevorderen van patiëntenparticipatie in wetenschappelijk onderzoek. Het participeren van patiënten, ervaringsdeskundigen en/of mantelzorgers in uw onderzoek vergroot de relevantie van uw onderzoek, net als de kans van slagen in de praktijk. In deze flyer leest u hoe u patiëntenparticipatie vorm kunt geven.

5 TIPS:

- 1) Begin op tijd**
Patiënten (ook wel ervaringsdeskundigen genoemd) kunnen aan iedere fase van het onderzoek bijdragen. Door direct bij de voorbereiding ervaringsdeskundigen te betrekken, creëert u draagvlak en neemt de maatschappelijke relevantie van uw onderzoek toe.
- 2) Zoek de juiste ervaringsdeskundigen**
Ervaringsdeskundigen vindt u bijvoorbeeld via patiëntenorganisaties, regionale belanghebbenden (Zorgbelang), cliëntenraden, of binnen uw eigen praktijk (of die van een collega).
- 3) Betrek ervaringsdeskundigen in meerdere fases**
Patiëntenparticipatie is wat anders dan deelname van patiënten aan de studie. Het gaat erom dat (ex-)patiënten meedenken over de opzet en implementatie van uw onderzoeksaanvraag. Dit kan bijvoorbeeld door middel van interviews, focusgroepen en vragenlijsten. Of als lid van de projectgroep. Zie de tabel hiernaast waar u ervaringsdeskundigen bij kunt betrekken.
- 4) Argumenteer**
Beschrijf met welk doel u ervaringsdeskundigen betreft bij uw opzet. Is patiëntenparticipatie in uw ogen niet mogelijk? Leg dit dan ook goed uit.
- 5) Reserveer budget**
Patiënten zijn meestal graag bereid om vanuit hun ervaringen mee te denken over uw onderzoek(saanvraag). Zorg wel dat hier wat tegenover staat. Reserveer in uw begroting daarom budget voor reiskostenvergoeding en vacatiegelden.

"We komen het nog geregeld tegen: uitkomstmaten en vragenlijsten die te weinig aansluiten op het leven met een beperking. Zo is een van de uitkomstmaten bij geneesmiddelenonderzoek naar mensen met een spierziekte of ze zes minuten kunnen lopen. Maar deze mensen zitten vaak in een rolstoel. Kies dan liever een andere uitkomstmaat, iets wat voor het leven van hen echt van belang is, bijvoorbeeld hoe lang zij achter een computer kunnen zitten. Nog zo'n voorbeeld: of de patiënt in staat is om een pak suiker uit het keukenkastje te pakken. Iemand die daar niet toe in staat is, zet zijn pak suiker daar echt niet neer. Dus wat moet je met zo'n vraag?"
(Bron: 'Een 10 voor participatie'.)

Fase van het onderzoek	U kunt ervaringsdeskundigen bijvoorbeeld betrekken bij:
Signalering / agendasetting	- Aansluiten bij onderzoeksagenda patiëntenorganisatie - Verzamelen van signalen uit de praktijk
Onderzoeksopzet	- Formulieren van patiënt-relevante uitkomstmaten - Opstellen van begrijpelijke vragenlijsten - Opstellen van heldere brief met informatie naar patiënt - Achterhalen haalbaarheid van de uitvoering van het onderzoek
Implementatie	- Inventariseren middelen voor verspreiding resultaten en eventuele knelpunten daarbij - Bereiken van patiënten die niet bij organisatie aangesloten zijn - Terugkoppelen resultaten naar ervaringsdeskundigen - Testen prototypes

Voor meer informatie en inspirerende voorbeelden zie op www.zonmw.nl: het boekje "Een 10 voor participatie" en de folder "Gesprekstof".

Of neem contact op met een medewerker van Patiëntenfederatie Nederland via 030 297 03 03 of patientenparticipatie@patientenfederatie.nl.